

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
Юридичний факультет
Кафедра цивільно-правових дисциплін і трудового права
імені професора О.І. Процевського**

«Актуальні проблеми приватного та публічного права»

**Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції
присвяченої 92-річчю з дня народження член-кореспондента НАПрН
України, академіка Міжнародної кадрової академії, Заслуженого діяча
науки України, доктора юридичних наук, професора Процевського О.І.**

**2 квітня 2021 року
м. Харків**

УДК 349.2:342.727
ББК 67.305
А 43

Актуальні проблеми приватного та публічного права : матеріали ІІІ Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції присвяченої 92-річчю з дня народження член-кореспондента НАПрН України, академіка Міжнародної кадрової академії, Заслуженого діяча науки України, доктора юридичних наук, професора Процевського О.І. (2 квітня 2021 року). – Харків, 2021. – 333 с.

У матеріалах збірника представлені результати наукових досліджень вчених, присвячених актуальним проблемам приватного та публічного права.

Видання адресоване вченим, аспірантам, докторантам, викладачам закладів юридичної освіти, працівникам суду, адвокатури, органам юстиції, співробітникам Державної служби зайнятості України, практикуючим юристам, громадським діячам, профспілковим активістам, іншим особам, що цікавляться проблемами приватного та публічного права.

Матеріали конференції оприлюднені у електронному вигляді на сервері відкритого електронного архіву (репозитарію) Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди ЕКbNPUiR (електронний архів): <http://dspace.hnpu.edu.ua/> та на сайті юридичного факультету: <http://www.hnpu-laws.in.ua/> у розділі «Наука».

Оргкомітет інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники та їх наукові керівники.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерела є обов'язковим.

**СЕКЦІЯ «АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО.
МИТНЕ ТА ПОДАТКОВЕ ПРАВО. ФІНАНСОВЕ ПРАВО. ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО»**

<i>ЗАДИХАЙЛО О.А.</i> ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ СТАТТІ 6 ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД ПРИ РОЗГЛЯДІ СПРАВ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ.....	290
<i>НЕЧИТАЙЛЕНКО А.О., НЕЧИТАЙЛЕНКО В.А.</i> ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ТА ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОВІДНОСИН ОРГАНІВ ЕКОЛОГІЧНОГО КОНТРОЛЮ З МИТНИМИ ОРГАНАМИ.....	293
<i>АЛДОХІНА Л.М.</i> ДО ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ В УКРАЇНІ	296
<i>ГОЛОВАНЬ Т.Г.</i> ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ПІДСТАВ ПРОВЕДЕННЯ ФАКТИЧНИХ ПЕРЕВІРОК КОНТРОЛЮЮЧИМИ ОРГАНАМИ.....	300
<i>ЛИСЯК О.І.</i> ДЕЯКІ ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ КОРИСТУВАННЯ НАДРАМИ В УКРАЇНІ	304

**СЕКЦІЯ «ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА. ФІЛОСОФІЯ ПРАВА.
КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО. МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО»**

<i>КОШАРНОВСЬКА С.Л.</i> ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ	306
<i>БОНДАРЕВИЧ М.П.</i> РЕФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ УПОВНОВАЖЕНОГО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ З ПРАВ ЛЮДИНИ.....	310
<i>КОЗИРЯ А.В.</i> ПРАВО ГРОМАДЯН НА ЗВЕРНЕННЯ ТА ПОРЯДОК ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ	313
<i>МАСЛОВЕЦЬ Б.О.</i> КОНСТИТУЦІЙНА ПРИРОДА ДОПОМІЖНИХ ОРГАНІВ І СЛУЖБ ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ ТА АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ ЇХ ДІЯЛЬНОСТІ.....	316

**СЕКЦІЯ «КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО. КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО.
КРИМІНАЛІСТИКА. КРИМІНОЛОГІЯ. КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО»**

<i>ШИНКАРЬОВ Ю.В.</i> ЩОДО ДУАЛІЗМУ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ У СУЧАСНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ.....	319
<i>ПАВЛЕНКО Т.А.</i> ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА ЯК НАПРЯМОК ПОЛІТИКИ У СФЕРІ БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ.. ..	320
<i>КОРАБЕЛЬ М.Г.</i> ВИПРАВНІ РОБОТИ. ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ПРИЗНАЧЕННЯ ФІЗИЧНИМ ОСОБАМ-ПІДПРИЄМЦЯМ ТА БЕЗРОБІТНИМ ОСОБАМ... ..	321
<i>АКОПЯН А.А.</i> ПРОБЛЕМА ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВЧИНЕННЯ «ЖІНОЧОГО ОБРІЗАННЯ»... ..	323
<i>ДОЦЕНКО Є.А.</i> ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ.	326
<i>КАСІЛОВА В.О.</i> ЩОДО КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ КОРИСЛИВИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ... ..	328
<i>РОГОЗЯН В.А.</i> ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТА... ..	330

Секція «Адміністративне право. Адміністративне процесуальне право. Митне та податкове право. Фінансове право. Екологічне право»

УДК 342.9(477):341.231.14

Orcid 0000-0001-5259-4590

Задихайло Олена Анатоліївна

доцент кафедри державно-правових дисциплін,
міжнародного права і права Європейського Союзу
Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди,
кандидат юридичних наук, доцент
e-mail:helenza27@ukr.net

**ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ СТАТТІ 6 ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ
ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД ПРИ
РОЗГЛЯДІ СПРАВ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ**

Одним з основоположних прав людини, проголошених у Європейській Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція), що була прийнята у 1950 р. є право на справедливий суд, закріплене у ст. 6 Конвенції [1].

Його зміст полягає в тому, що кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру або встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення.

Здавалося б, що процесуальні гарантії, закріплені у зазначеній статті, розповсюджуються тільки на випадки вирішення справ, які стосуються «цивільних прав та обов'язків» і «кримінального обвинувачення». Але практика Європейського суду з прав людини свідчить, що правопорушення, передбачені в нормах Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), а також у Митному кодексі України, кваліфікуються Судом як «кримінальне обвинувачення», що зумовлюється з одного боку каральною природою вказаних нормативно-правових актів, а з іншого суворістю санкцій в окремих випадках [2, 3]. І це не випадково, адже санкції за адміністративні правопорушення іноді є більш жорсткими, ніж за кримінальні правопорушення. Так, наприклад, штраф за порушення правил щодо карантину людей, передбачений у ст.44-3 КУпАП складає від 17000 до 34000 грн., в той час, як за деякі кримінальні правопорушення можна отримати штраф в сумі до 850 грн. (ст.ст. 295, 356 Кримінального Кодексу України).

Адміністративно-деліктне провадження сьогодні займає важливе місце у

національному механізмі захисту прав громадян. Щодня судами України розглядається велика кількість справ про притягнення громадян до адміністративної відповідальності. Втім, незважаючи на постійні зміни у адміністративно-деліктному законодавстві, зокрема у Кодексі України про адміністративні правопорушення, процедура притягнення до адміністративної відповідальності й досі не відповідає міжнародним стандартам у сфері захисту прав людини. Це підтверджується численними рішеннями міжнародних судових інстанцій, зокрема Європейським судом з прав людини (далі – ЄСПЛ), що звертають увагу на порушення права на справедливий суд в адміністративно-деліктному провадженні.

Зокрема це стосується порушення права мати достатній час і можливості, необхідні для підготовки свого захисту, закріпленого у пункті 3 «b» ст. 6 Конвенції. В рамках адміністративно-деліктоного провадження таке право слід розглядати як надання особі, яка притягується до адміністративної відповідальності, достатнього часу для ознайомлення з матеріалами справи, отримання і надання доказів по справі.

Проблема реалізації права на достатній час для підготовки для свого захисту, як правило, виникає при розгляді справ про адміністративні правопорушення, для яких КУпАП встановлено скорочені терміни розгляду справи. Так, наприклад, справи за статтею 42-2, частиною першою статті 44, статтями 44-1, 106-1, 106-2, 162, 172-10 - 172-20, 173, 173-1, 173-2, 178, 185, частиною першою статті 185-3, статтями 185-7, 185-10, 188-22, 203 - 206-1 відповідно до ст. 277 КУпАП розглядаються протягом доби. Це пов'язано, в першу чергу, з реалізацією принципу оперативності й економічності в адміністративному процесі, а також відповідальністю за неприйняття рішення по справі. Таким чином, пріоритет під час розгляду справи про адміністративне правопорушення віддається дотриманню строків розгляду справи про адміністративне правопорушення, а не праву особи, що притягується до адміністративної відповідальності на ознайомлення з матеріалами справи протягом достатнього часу для підготовки свого захисту.

Вказана проблема знайшла своє відображення у низці рішень ЄСПЛ. Зокрема, у справі *«Веренцов проти України»*, заявник, якого було притягнуто до адміністративної відповідальності, вказував на порушення п. 1 ст. 6 та п. 3 «b» ст. 6 Конвенції, яке знайшло свій прояв у тому, що протоколи про адміністративні правопорушення було складено лише за декілька годин до судового засідання і заявнику не дозволили ознайомитися з будь-якими іншими матеріалами справи перед цим судовим засіданням. В своєму рішенні по справі Суд звернув увагу, що підпункт «b» пункту 3 статті 6 Конвенції гарантує обвинуваченому «адекватний час і можливості, необхідні для підготовки свого захисту», а, отже, ця гарантія означає, що підготовка захисту по суті головних обвинувачень може включати проведення з його боку всіх «необхідних заходів». Обвинувачений повинен мати можливість організувати свій захист належним чином і без перешкод викласти суду, який розглядає

справу, всі необхідні аргументи захисту, і, таким чином, вплинути на результат розгляду справи [4].

На жаль, у нормах чинного законодавства України про адміністративну відповідальність, не передбачено можливість органу, що розглядає справу про адміністративне правопорушення приймати рішення про зупинення провадження у справі для ознайомлення особи, що притягується до адміністративної відповідальності з матеріалами справи. Хоча інститут зупинення провадження у справі закріплений в нормах цивільного, господарського, а також кримінального процесуального законодавства. Так, наприклад, згідно зі ст. 252 ЦПК суд може за заявою особи, яка бере участь у справі, а також з власної ініціативи зупинити провадження у справі у випадках: перебування сторони на строковій військовій службі або альтернативній (невійськовій) службі не за місцем проживання; захворювання учасника справи, підтвердженого медичною довідкою, що виключає можливість явки до суду протягом тривалого часу тощо.

Тому, на наш погляд, для забезпечення реалізації, закріпленого в ст. 6 Конвенції, права мати достатній час і можливості, необхідні для підготовки свого захисту слід внести відповідні зміни до КУпАП, передбачивши можливість уповноваженому суб'єкту при розгляді справи про адміністративні правопорушення приймати рішення про зупинення провадження у справі у випадку виникнення необхідності ознайомлення особи, що притягується до адміністративної відповідальності з матеріалами справи, встановивши при цьому термін для ознайомлення з матеріалами справи не більше трьох календарних днів.

Серед найбільш поширених проблем розгляду справ про адміністративні правопорушення слід також зазначити неналежне забезпечення участі особи в розгляді справи, зокрема неповідомлення особи про розгляд її справи, визнане ЄСПЛ як порушення права на справедливий розгляд справи судом [5]. Відсутність в КУпАП можливості відводу судді, (у випадку, якщо справа про адміністративне правопорушення розглядається судом), також часто є причиною порушення права на розгляд справи незалежним і безстороннім судом, закріпленого в п.1 ст. 6 Конвенції.

Підсумовуючи вищевикладене слід зазначити, що на сьогодні норми чинного КУпАП не дозволяють забезпечити реалізацію права на справедливий суд, закріпленого у ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод в повному обсязі, а тому потребують внесення відповідних змін з урахуванням Рекомендації Rec(2004)5 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам щодо необхідності перевірки законів та адміністративної практики на відповідність стандартам, викладеним в Європейській конвенції з прав людини після прийняття нового рішення Європейським судом у справі проти іншої держави –члена Ради Європи [6].

Список використаних джерел:

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 1950 року. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 21.03.2021). 2. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Надточій проти України» від 15.05.2008 (заява № 7460/03). URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/974_404 (дата звернення: 22.03.2021). 3. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Михайлова проти України» від 06.03.2018 (заява № 10644/08). URL: [https://hudoc.echr.coe.int/rus#{«itemid»: \[«001-191992»\]}](https://hudoc.echr.coe.int/rus#{«itemid»: [«001-191992»]}) (дата звернення: 22.03.2021). 4. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Веренцов проти України» (Vyarentsov v. Ukraine) від 11 квітня 2013 р. / Практика Європейського суду з прав людини. Рішення. Коментарі, 2013 № 3, С. 73–104. 5. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Лучанінова проти України» від 09 червня 2011 р. / Офіційний вісник України 2012 р., № 70, стор. 131, стаття 2853. 6. Рекомендація Rec(2004)5 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам щодо перевірки законопроектів, існуючих законів та адміністративної практики на відповідність стандартам, викладеним в Європейській конвенції з прав людини, ухвалена на 114-й сесії Комітету міністрів від 12 травня 2004 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_574 (дата звернення: 22.03.2021).

УДК 342.9

orcid.org/0000-0002-0328-7241

orcid.org/0000-0001-7461-7909

Нечитайленко Анатолій Олександрович,

доцент кафедри державно-правових дисциплін,

міжнародного права і права Європейського Союзу

Харківського національного педагогічного університету

імені Г.С. Сковороди,

кандидат юридичних наук, доцент

e-mail: nechitayl@ukr.net

Нечитайленко Віталій Анатолійович,

викладач вищої категорії відділення «Правознавство»

Харківського державного автомобільно-дорожнього коледжу,

кандидат юридичних наук

e-mail: nechitaylenko.vitaliy33@gmail.com

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ТА ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОВІДНОСИН ОРГАНІВ ЕКОЛОГІЧНОГО КОНТРОЛЮ З МИТНИМИ ОРГАНАМИ

Стаття 16 Конституції України [1] до одного з основних обов'язків держави відносить забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної